

EPIKLÉZA

Pod slovom *epikléza* sa rozumie slávnostné vzývanie Boha nad osobou alebo vecou, aby bola na niečo posvätená. Epikléza v liturgii značí modlitbu, ktorou sa zvoláva Duch Svätý na obetné dary, aby ich premenil na telo a krv Krista. Je tesne pred premenením. Cirkev vyznáva, že posvätenie eucharistických darov nie je dielom ľudskej nábožnosti. Posvätenie nie je ľudský úkon, ale božský. Nie ľudské slovo, iba Božia moc môže urobiť chlieb a víno telom a krvou Krista, ktorý sa stáva prítomným svojou mocou. Teda epiklézou sa vzýva táto Božia moc.

Príklad: „*Prosíme ťa, Bože, mocou svojho požehnania posväť tieto dary a urob ich dokonalou, duchovnou a tebe milou obetou, aby sa nám stali telom a krvou tvojho milovaného Syna, nášho Pána Ježiša Krista.*“ (Rím. kán.) Táto modlitba patrí k najstarším čiaskam rímskeho misála. V epikléze pri slovách: *Aby sa nám stali telom a krvou...* kňaz robí nad darmi znak kríža.

OPIS USTANOVENIA EUCHARISTIE A KONSEKRÁCIA

Opis ustanovenia Eucharistie a konsekrácia sú podstatnou časťou eucharistickej modlitby. Slovom premenenia sa Kristus stáva prítomný prepodstatnením. Viditeľná podoba darov sa nezmení, zmení sa však ich podstata: chlieb už viac nie je chlieb, ale Krstovo telo, víno už viac nie je víno, ale Kristova krv.

Výraz „*Opis ustanovenia Eucharistie*“ tu neznačí iba historickú správu. Ide o modlitbu. O tom, že to nie je čisto historický opis či rozprávanie, svedčí aj skutočnosť, že Kristus nenariadil: „*Rozprávajte...*“, ale „**Robte**“. Aj apoštol Pavol hovorí, že o ustanovení netreba hovoriť, ale „*vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde*“.

Správa o ustanovení Eucharistie a konsekrácie slová nie sú doslovne vzaté zo Svätého písma. Tieto texty siahajú až do čias prvej kresťanskej generácie. Stojíme tu pred skutočnosťou, že Eucharistia sa slávila oveľa skôr, ako vznikli evanjeliá. Správa o ustanovení a konsekrácie slová sa ústne, prípadne aj napísané, podávali ďalej. Tým sa dá vysvetliť aj skutočnosť, že potom samotné biblické texty v tomto bode nie sú presne doslovné a jednotné.

Pozdvihovanie posvätných spôsobov po premenení sa zjavuje až v 11.-13. stor., a to najprv pozdvihovanie hostie a neskôr aj kalicha. Zvonenie na pozdvihovanie je od 13. stor. Incenzácia až v 14. stor. Dvojité pokľaknutie celebranta sa prikazuje v misáli sv. Pia V. (1570) a misál Pavla VI. predpisuje len jedno pokľaknutie po pozdvihovaní každého spôsobu. Nový misál má aj smernicu na pokľaknutie veriacich: „*Pri premenení si veriaci majú kláknúť. No neklákajú si, ak im v tom prekáža nedostatok miesta, alebo iné závažné príčiny*“. Keď kňaz po pozdvihovaní kalicha vstáva, vtedy vstávajú aj veriaci. Slová: „*Hľa, tajomstvo viery*“ a nasledujúca odpoveď veriacich sa hovoria už postojácky.

Čo robiť cez pozdvihovanie? Misál okrem pokľaknutia nepredpisuje iný úkon. Znak kríža má vyjadriť, že si chceme privlastniť účinky Kristovej obety na kríži, avšak dnes sa už nepoužíva. Bitie do prs, ktoré je gestom ľútosti, tu nemá nijaký zmysel. Ani sklonenie hlavy tu nemá význam, lebo kňaz sväte spôsoby ukazuje, aby ich veriaci videli, aby na ne hľadeli. A to je azda najlepší spôsob úcty k Eucharistii nábožne a s láskou hľadiť očami viery na ukrižovaného a vzkrieseného Pána a v duchu mu ďakovať a zvelebovať ho.

Konsekračné slová

Konsekračné slová sú vo všetkých eucharistických modlitbách vždy tie isté. Ohľadom konsekračných slov v Rímskom misáli Pavol VI. predpísal: „*Z pastoračných dôvodov a kvôli ľahšej koncelebrácii sme však prikázali, aby v každom z týchto kánonov slová Pánove boli jedny a tie isté.*“ Tieto slová treba s osobitnou úctou zachovať a vyslovovať. Ináč by to bola zrada na našom „tajomstve viery“. Nemajú to však robiť veriaci! To však nebráni upraviť ich, najmä ak ide o národné preklady, aby boli vernejšie originálnemu latinskému textu, čo sa prejavilo aj pri poslednom vydaní misála, keď sme sa vrátili k vernejšiemu prekladu a slová „za všetkých“ sa nahradili za „mnohých“ (per omnes). Ježiš síce položil život za všetkých ľudí, ale mnohí sa k jeho obeti nehlásia, neprijímajú eucharistiu a nečerpajú z nej potrebnú milosť pre život. Výraz „mnohí“ tak naznačuje tých, ktorí v nej vidia živého Krista a prijímaním sa hlásia k jeho novej zmluve, aby z nej mohli mať úžitok tu na zemi a raz aj vo večnosti.

BS! Konsekračnými slovami vrcholí liturgia Eucharistie. V tomto momente sa z chleba stáva Kristovo telo a z vína sa stáva Kristova krv. To je chvíľa, v ktorej sa Boh-Človek Ježiš Kristus pre nás stal „prijateľným“ a „prijímateľným“, aby sme ho potom vo svätom prijímaní mohli prijať a zjednotiť sa s ním. Toto zjednotenie je podstatným prvom našej kresťanskej viery a všetko naše úsilie má smerovať k tomuto zjednoteniu. Prví kresťania to brali ako samozrejmosť, lebo boli silne naplnení vierou a dôverou v Ježišove slová. Dnes, keď sa viera vytráca, vytráca sa aj úsilie o zjednotenie sa s Kristom, čo však ohrozuje Boží život v nás. „*Ak nebudete jesť moje telo a piť moju krv, nebudete mať v sebe život*“, hovorí nám Ježiš. Robme všetko preto, aby sme neriskovali svoju budúcnosť a svoju večnú blaženosť. Amen.